

I projekten Granis resurssmarta gymnasier och grundskolor skapades GreenGrani som är en pedagogisk modell för hållbarhetsfostran i Grankulla. Modellen består av tre delar:

1. Hållbarhetsteamet och samarbete

2. Hållbarhetsutmaning

3. Materialbank

Målen med GreenGrani-modellen:

- ✓ Ökat samarbete mellan skolorna och stadens sektorer (Del 1)
- ✓ Hållbarhetsfostran blir en tätare del i skolornas vardag och undervisning (Del 2)
- ✓ Sammanlänkning av läroplanerna och den europeiska ramen för hållbarhetskompetens (GreenComp) till ett stöd för undervisningen (Del 3)

Del 3: Materialbank, lågstadier

Innehållsförteckning

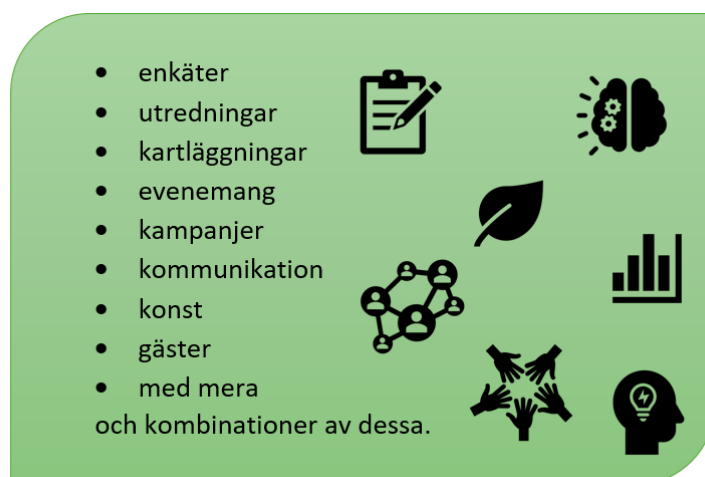
Material för hållbarhetsutmaningen, åk 5.....	3
Att skapa en projektplan.....	3
Att utvärdera hållbarhetsutmaningens genomförande	4
Tipslista för skolbesök	5
Modersmål och litteratur	5
Gör en filmsnutt	5
Skriv en bokrecension.....	5
Finska som modersmål och andra språket finska	6
Kartläggning	6
Skogens fåglar	7
Bokcirkel.....	7
Engelska.....	7
Grupparbeten.....	7
Matematik.....	8
Utredning.....	8

Besök hos digilab.....	8
Omgivningslära.....	8
Grupparbeten.....	8
Undersökning.....	9
Utredning.....	9
Gäst till morgonsamling.....	9
Historia.....	10
Skapa dramatisering/filmsnutt.....	10
Intervju/kartläggning.....	10
Samhällslära.....	10
Vad vill jag, vad behöver jag?.....	10
Kartläggning.....	11
Gör egna reklamsnuttar.....	11
Ordna en omröstning.....	11
Religion och livsåskådning.....	12
Gäst till klassen eller till gemensam samling.....	12
Gymnastik.....	12
Cykelutmaning.....	12
Musik.....	13
Upptred med hållbarhetsmusik på temadag.....	13
Musiktolkning/ analys.....	13
Bildkonst.....	14
Konstutställning.....	14
Skolans egna hållbarhetslogon.....	14
Slöjd.....	14
Reparera en produkt.....	14
Skovård.....	14
Laga något nytt av ett gammalt plagg.....	15
Håll en cykelvårdsstation.....	15
Escaperoomspel.....	15
Övrigt material, årskursvis.....	16
Årskurs 1-2.....	16
Följ med våren.....	16
Hej allt funkalar!.....	16
Naturstig i miniatyr.....	16

Skogsbingo	17
Naturbingo med bilder.....	17
Årskurs 3-4	17
Observera närmiljön	17
Kartläggning: läroplanen – GreenComp	18

Material för hållbarhetsutmaningen, åk 5

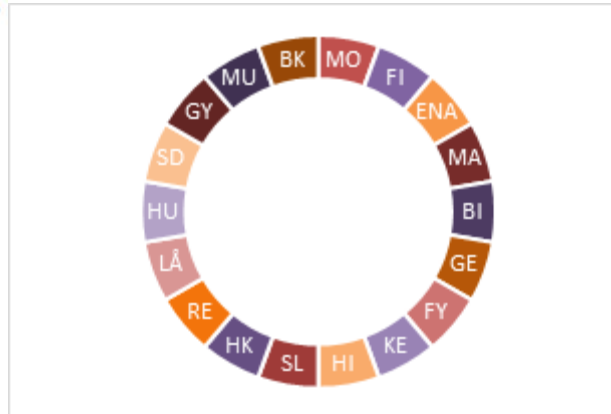
Hållbarhetsutmaningen löses genom ett projektliknande arbetssätt med eleverna i fokus. Syftet är att erbjuda mångsidig och omfattande undervisning om temat som valts för läsåret. Ett projektliknande arbetssätt kan innebära till exempel följande metoder:

Utöver dessa allmänna arbetsmetoder har också olika läroämnen sina egna metoder såsom experiment i naturvetenskapliga ämnen och diskussionsövningar i språk. GreenGrani-modellens materialbank har delats upp ämnesvis så att möjliga kopplingar till hållbarhetsfrågor lyfts fram i varje ämne. Temaområden lyfts fram och har för ytterligare konkretisering kopplats med arbetsmetoder. För varje material har det dessutom bifogats inlärningsmål samt ett förslag till lektionsplan. Huvudtanken är ändå att själva ämnesområdet lyfts fram och att lärare väljer arbetssätt enligt omständigheter.

Att skapa en projektplan

Kartlägg med hjälp av nedanstående figurer hur temat anknyter till målen i Agenda 2030 och undervisningsämnena. Placera temat i mitten av cirklarna och dra linjer till alla aspekter av hållbarhet och ämnen som temat ansluter sig till.

Bedömning av lösningar på hållbarhetsutmaningen

Tabellen är avsedd att fungera som en botten som lärare kan använda antingen genom att skriva ut den direkt eller ändra den så att man tillsammans med eleverna kan utvärdera hur hållbarhetsutmaningen har lösts.

Objekt för bedömning	Kommentarer	Bedömning
I hur många olika läroämnen behandlades hållbarhetsutmaningen?		
Hurdant material skapades i samband med hållbarhetsutmaningen?		
Vad har man lärt sig i samband med hållbarhetsutmaningen?		
Berördes hela skolan av hållbarhetsutmaningen? Om ja, när och hur?		
Har man samarbetat med externa intressentgrupper vid hållbarhetsutmaningen?		

Tipslista för skolbesök

Under projekten Granis resurssmarta gymnasier och grundskolor sammanställdes en lista över möjliga gäster till grundskolan. Syftet är att sänka tröskeln för lärare att bjuda in externa aktörer till skolan.

Gäst	Typ av besök	Kontaktkanal
Aalto Junior: teknologiatuokiot (tulevat koululle)	Klassvisa besök	https://www.aalto.fi/fi/aalto-yliopisto-junior/teknologiatuokiot
Aalto Junior: tutkijavierailija koululle	Klassvisa föreläsningar	https://www.aalto.fi/fi/aalto-yliopisto-junior/tutkijavierailija-oppitunneille
Eetti ry: kouluvierailut	Klassvisa besök i skolan	https://eetti.fi/toiminta/kouluvierailut-ja-tyopajat/
HRM	Klassvisa besök men också virtuella besök, utomhusbesök	https://polkuedu.fi/hsyn-oppitunnit-ja-koulutukset/ (blankett)
Nuorten Akatemia	Klassvisa besök	https://nuortenakatemia.fi/materiaalit/vainua-viherpesu-kouluvierailu/
WWF kouluvierailut	Klassvisa besök	https://wwf.fi/opettajille/wwf-kouluvierailu/

Modersmål och litteratur

Gör en filmsnutt

Gör filmer med till exempel iMovie. Utnyttja teman i listan nedan i enlighet med läsårets hållbarhetstema. Glöm inte att ordna en filmuppvisning när alla filmer är klara!

- Antireklam; en filmsnutt om varför du inte behöver en viss produkt
- Ett kort drama om mångfald; hur växter, insekter, fåglar och andra djur har nytta av varandra. Filmen kan utspela sig till exempel i stadsmiljön, skogen eller gården, platser där mångfalden varierar
- Tre tips för hållbara färdstätt/cykling
- Tre tips för minskning av energikonsumtion

Mål	
M1	Handleda eleven i förmågan att uttrycka sin åsikt och delta konstruktivt i olika kommunikationssituationer
M3	Uppmuntra eleven att använda sin kreativitet och uttrycka sig mångsidigt i olika kommunikationssituationer, även genom drama

Skriv en bokrecension

Läs en bok från listan nedan och skriv en bokrecension.

Titel	Författare
Lucilles skatt	Giovanni Di Gregorio
Jag överlevde skogsbränderna i Kalifornien 2018	Lauren Tarshis
Låt skogen leva	Nora Dåsnes
Skräckbåten och svarta damen	Katarina Mazetti
Är det bara jag som bryr mig?	Camilla Dahlsson
Ayaan och havssköldpaddorna	Ann Fagerberg
De svarta svanarna	Ruth Lillegraven
Stugan som försvann	Ruth Lillegraven
Skydda fågelungarna	Jen Marlin
Befria sälarna	Jen Marlin
Hitta papegojorna	Jen Marlin
Rädda sköldpaddorna	Jen Marlin
Världen brinner –den osynliga fienden	Lisa Westerlund
Världen brinner -på djupt vatten	Lisa Westerlund
Dogstars -Ett nytt hopp	Mårten Sandén
Dogstars –Uppdrag i Gasklockorna	Mårten Sandén
Dogstars –operation rimfrost	Mårten Sandén

Mål	
M6	Stödja eleven i att utveckla sin färdighet att analysera, tolka och utvärdera texter av många olika slag, bredda elevens ord- och begreppsförråd samt främja tankeförmåga
M9	Uppmuntra eleven att uttrycka sina upplevelser, tankar och åsikter och stärka elevens positiva bild av sig själv som textproducent
M14	Sporra eleven att vidga sin textvärld och läsa litteratur som är riktad till barn och unga och uppmuntra eleven att läsa och reflektera kring sina läsupplevelser samt att aktivt använda sig av bibliotek

Finska som modersmål och andra språket finska

Kartläggning

Gör en av WWF:s kartläggningar kring skolan (på finska). Välj en av undersökningarna i dokumentet som passar årets hållbarhetsutmaning.

<https://wwf.fi/opettajille/opetusmateriaalit/?language=suomi&query=tutkimusretkell%C3%A4%20koulussa>

Mål	
M7	Ordna tillfällen där eleven med hjälp av olika medier får öva muntlig och skriftlig kommunikation
M11	Ge eleven många möjligheter att öva sig att tala och skriva i åldersanpassade situationer och i detta sammanhang fästa uppmärksamhet vid uttal och vid strukturer som är relevanta för textens innehåll

Skogens fåglar

Bege er ut i skogen för att observera fåglar. Det finskspråkiga formuläret finns på sidorna 24–25.

<https://wwf.fi/opettajille/opetusmateriaalit/?!language=suomi&query=tutkimusretkell%C3%A4%20luonnossa>

Mål	
M7	Ordna tillfällen där eleven med hjälp av olika medier får öva muntlig och skriftlig kommunikation
M11	Ge eleven många möjligheter att öva sig i att tala och skriva i för åldern lämpliga situationer och i detta sammanhang fästa uppmärksamhet vid uttal och vid strukturer som är relevanta för textens innehåll

Bokcirkel

Håll en bokcirkel om en av de nedanstående finska böckerna som har ett hållbarhetstema.

Titel	Författare
Meren maha on kipeä	Pirjo Havia
Mulu	Marko Laihinen
Ella ja kaverit hiilijalanjäljillä	Timo Parvela
Hulivili ja oikuileva ilmasto	Tiina Nygård
Supermarsu pelastaa silakat	Noronen
Näkymätön myrsky	Mikko Pelttari
Rohkea tyttö ja jättiläiset	Zoë Tucker
Seikkailu Itämeressä	Päivi Tuulikki Koskela
Operaatio ilmastoareena	Päivi Tuulikki Koskela
Varastettu metsä	Päivi Tuulikki Koskela

Mål	
M4	Handleda eleven att hitta finskspråkigt material
M10	Uppmuntra eleven att tolka muntliga och skriftliga texter som är åldersanpassade och intressanta för eleven

Engelska

Grupparbeten

Lär er mer om biologisk mångfald runtom i världen. Utnyttja ämnets temahelheter kring engelsktalande områden i världen och ta reda på hur djur och växtlighet skiljer sig mellan platserna!

Mål	
M1	Vägleda eleven att lägga märke till den språkliga och kulturella mångfalden i den närmaste omgivningen och i världen samt engelskans ställning som ett globalt kommunikationsspråk

M11	Erbjuda eleven möjligheter att producera tal och skrift som berör en växande mängd temaområden och med beaktande av centrala strukturer och grundregler för uttal
------------	---

Matematik

Utredning

Genomför en utredning över hållbarhetsutmaningens utgångsläge i skolan. Beroende på hållbarhetsutmaningens tema kan olika saker utredas, nedan finns några exempel.

- Skolans matsvinn (data från kökspersonalen)
- Skolans elkonsumtion (data från stadens lokalcentral)
- Skolans vattenkonsumtion (data från stadens lokalcentral)

Mål	
M3	Handleda eleven att utveckla sin förmåga att ställa frågor och dra motiverade slutsatser på basis av sina observationer
M4	Uppmuntra eleven att presentera sina lösningar och slutledningar till andra med konkreta hjälpmedel, figurer, muntligt och skriftligt, även med hjälp av digitala verktyg
M13	Handleda eleven att utarbeta och tolka tabeller och diagram samt använda statistiska nyckeltal samt erbjuda eleven upplevelser om sannolikhet.

Besök hos Digilab

Besök Digilab och lär er bygga och programmera med LEGO robotar.

Målsättningar	
M1	Bibehålla elevens inspiration och intresse för matematik samt stödja elevens positiva självbild och självförtroende
M5	Handleda och stödja eleven i utvecklingen av förmågan att lösa problem
M14	Inspirera eleven att utarbeta anvisningar som datorprogram i en visuell programmeringsmiljö

Omgivningslära

Grupparbeten

Lär er mer om jordens mångfald genom grupparbeten om växtlighetszoner.

Mål	
M10	Erbjuda eleven möjligheter att öva sig att arbeta i grupp genom att delta i olika roller och sociala situationer, inspirera eleven att uttrycka sig och lyssna på andra samt stödja elevens förmåga att identifiera, uttrycka och reglera sina känslor
M14	Handleda eleven att söka tillförlitlig information, uttrycka olika synpunkter och motivera dem samt tolka och kritiskt bedöma informationskällor och synvinklar

M15	Vägleda eleven att undersöka naturen, identifiera organismer och livsmiljöer, tänka ekologiskt samt hjälpa eleven att förstå människans uppbyggnad, livsfunktioner och utveckling
------------	---

Undersökning

Använd två lektioner till att undersöka murkna träd. Utnyttja den färdiga powerpoint-presentationen och arbetsbladet. Materialet grundar sig på Haltias naturskolas inläringstips. <https://haltia.com/luontokoulu/metsaluonto-opetusvinkit/>

Mål	
M5	Hjälpa eleven att planera och genomföra små undersökningar, göra observationer och mätningar i mångsidiga lärmiljöer med hjälp av olika sinnen, undersöknings- och mätredskap
M9	Handleda eleven att undersöka, agera, röra på sig och göra utflykter i naturen och den byggda miljön
M15	Vägleda eleven att undersöka naturen, identifiera organismer och livsmiljöer, tänka ekologiskt samt hjälpa eleven att förstå människans uppbyggnad, livsfunktioner och utveckling

Utredning

Använd en lektion till att kartlägga skolgårdens mångfald. Materialet grundar sig på WWF:s mångfaldskartläggning.

<https://wwf.fi/opettajille/opetusmateriaalit/?language=suomi&query=pihan%20>

Mål	
M3	Stödja utveckling av elevens miljömedvetenhet samt vägleda eleven att agera och påverka i sin närmiljö och i olika sammanhang för att främja hållbar utveckling och att uppskatta betydelsen av en hållbar utveckling för sig själv och världen
M4	Uppmuntra eleven att formulera frågor om olika ämnesområden samt att använda dem som utgångspunkt för undersökningar och andra aktiviteter
M9	Handleda eleven att undersöka, agera, röra på sig och göra utflykter i naturen och den byggda miljön

Gäst till morgonsamling

Bjud in en gäst till klassen eller till en morgonsamling för hela skolan. Besöket kan ordnas kring omgivningslärans temaområde ätbart i naturen. Några exempel på möjliga gäster är scouterna, Marthorna eller Grankullas miljöförening.

Mål	
M1	Väcka och upprätthålla elevens intresse för omgivningen och undervisning i omgivningslära samt hjälpa eleven att inse att samtliga ämnesområden i omgivningsläran är betydelsefulla för hen
M9	Handleda eleven att undersöka, agera, röra på sig och göra utflykter i naturen och den byggda miljön

Historia

Skapa dramatisering/filmsnutt

Skapa filmsnuttar eller korta dramatiseringar om förändringar i levnadsvanor som jordbruket förde med sig för människan. Nedan några exempel på infallsvinklar som har en stark koppling till hållbarhetsfrågor idag.

- Kost och näring
- Boende
- Trygghet

Mål	
M4	Hjälpa eleven att förstå olika sätt att dela historien in i epoker och att använda därmed relaterade historiska begrepp
M6	Vägleda eleven att inse olika orsaker till och följder av historiska händelser och företeelser
M9	Vägleda eleven presentera orsaker till förändringar

Intervju/kartläggning

Intervjua släktingar eller äldre människor kring ett hållbarhetstema. Nedan några exempel som kan utnyttjas och växlas beroende på skolans pågående hållbarhetsutmaning.

- Hur förhöll man sig till konsumtion? Till exempel när det gällde kläder, möbler eller leksaker.
- Hurdana attityder hade man till matproduktion och matsvinn?
- Hurdana färdssätt var vanliga?
- Hur reste man och vart?

Mål	
M1	Väcka elevens intresse för historia som vetenskap och identitetsskapande läroämne
M7	Hjälpa eleven att identifiera förändringar i den egna familjens eller samhällets historia samt förstå hur samma förändringar har kunnat få olika innebörd för olika människor

Samhällslära

Vad vill jag, vad behöver jag?

Använd två lektioner för att diskutera behov och analysera reklamer. Utnyttja powerpoint-presentationen. Korten härstammar från Rauhankasvatusinstituuttis material.

<https://rauhankasvatus.fi/elayout/lapsen-oikeuksien-matkalaukku-varhaiskasvatukseen/>

Vad vill jag, vad behöver jag? Mål	
M4	Handleda eleven att analysera mediernas roll och betydelse i samhället
M6	Stödja eleven i att inse att information om samhällsfrågor som produceras av olika aktörer förmedlar olika värden och perspektiv och har olika syften
M8	Hjälpa eleven att förstå grunderna för sin egen penninganvändning och sina egna konsumtionsval och öva färdigheter som ansluter sig till dem
Tid	Program och material
35	Intro och åsiktsövning <ul style="list-style-type: none"> • Powerpoint • På förhand utprintade kort
10	Info om reklam
20	Uppgift: onödiga varor <ul style="list-style-type: none"> • Tillbehör: Reklamtidningar
5	Städning
15	Presentationer/genomgång i grupper

Kartläggning

Kartlägg vad elevernas familjer gör för att främja temat för hållbarhetsutmaningen. Formulera frågor i skolan och låt eleverna ställa frågorna hemma som läxa.

Mål	
M4	Handleda eleven att analysera mediernas roll och betydelse i samhället
M6	Handleda eleven i att inse att information om samhällsfrågor som produceras av olika aktörer förmedlar olika värden och perspektiv och har olika syften

Gör reklamsnuttar

Öva på att tänka som reklammakare och gör korta filmer om olika produkter. Vilka knep utnyttjas i reklamer för att väcka konsumenternas intresse?

Mål	
M4	Handleda eleven att analysera mediernas roll och betydelse i samhället
M6	Handleda eleven att förstå att information om samhällsfrågor som produceras av olika aktörer förmedlar olika värden och perspektiv och har olika syften

Ordna en omröstning

Öva på demokrati och ordna en omröstning till exempel om nästa läsårs hållbarhetstema till åk 4.

Mål	
M1	Väck eleven intresse för det omgivande samhället och för samhällslära som vetenskap
M7	Uppmuntra eleven att träna grundläggande demokratisk kompetens och att diskutera olika åsikter konstruktivt

Religion och livsåskådning

Gäst till klassen eller till gemensam morgonsamling

Bjud in en gäst till klassen eller till en morgonsamling för hela skolan. Be gästen att tala om hur kristendomen värnar om miljön. Syns kristna värderingar av miljö och hållbarhet i vardagen?

Mål	
M8	Handleda eleven i att utforska etiska normer i religionen i fråga och etiska principer som förenar olika religioner
M10	Vägleda eleven att bedöma sina val och reflektera kring de värden som påverkar dem ur ett etiskt perspektiv och med tanke på en hållbar framtid
M11	Ge eleven möjligheter att diskutera etiska frågor, uttrycka sina tankar och känslor på ett konstruktivt sätt samt öva sig att motivera sina åsikter

Gymnastik

Cykelutmaning

Träna cykelfärdigheter och trafiksäkerheten på gymnastiktimmarna. Gör uppgiften till en utmaning med banor eller trick. På Koululiikuntaliittos sidor finns utskrivbara checklistor för cykelmästare och cykelvirtuos (två svårighetsnivåer) på finska och svenska.

<https://www.kll.fi/materiaalit/pyorasankarit/pyorasankarit-pdf/> På Trafikverkets sidor

Fillarilla finns checklistor över hjälmen och cykelns behärskande.

<https://fillarilla.fi/sv/uppgifter-vid-sidan-om-anvandning-av-fillarilla/>

Mål	
M1	Uppmuntra eleven att röra på sig, att pröva på olika gymnastikuppgifter och att träna enligt bästa förmåga
M3	Handleda eleven att både stärka och anpassa sin balans- och rörelseförmåga på ett mångsidigt sätt i olika lärmiljöer, under olika årtider och i olika situationer
M4	Handleda eleven att både stärka och anpassa sin förmåga att hantera redskap på ett mångsidigt sätt genom att använda olika redskap i olika lärmiljöer, under olika årtider och i olika situationer

Musik

Spela hållbarhetsmusik på temadagar

Nedan finns några exempel på sånger som ansluter sig till hållbarhet och naturen.

Artist	Titel
Kings of Leon	Radioactive
The Beatles	Mother nature's son
Louis Armstrong	What a wonderful world
Gary Jules	Mad world
Johnny Cash	Don't go near the water
Vanessa Williams	Colors of the wind
Bob Dylan	Blowing in the wind
Joni Mitchell	Big yellow taxi
Madonna	4 minutes
Macklemore & Ryan Lewis	Thrift shop
John Denver	Take me home country roads
Midnight Oil	Beds are burning
Carmen Twillie	Circle of life
Samuel E Wright	Under the sea

Mål	
M1	Uppmuntra eleven att delta i gemensamt musicerande och att skapa en positiv sammanhållning i sin gemenskap
M2	Handleda eleven till naturlig röst användning och sång samt att utveckla sina färdigheter att spela i grupp genom att använda kroppen, rytm-, melodi- och ackordinstrument
M9	Handleda eleven att utveckla sina musikaliska färdigheter genom övning, att delta i målsättning och att utvärdera sina framsteg i förhållande till målen

Tolkning/analys av hållbarhetsmusik

Använd ovan nämnda sånger för att göra musikanalyser.

Mål	
M4	Erbjuda eleven möjligheter att uppleva och lyssna ljudmiljöer och musik och hjälpa eleven att analysera och berätta om vad hen hört
M6	Handleda eleven att analysera sina musikaliska upplevelser och musikens estetiska, kulturella och historiska mångfald
M8	Hjälpa eleven att iaktta hur musiken påverkar välbefinnandet och att se till att musik- och ljudmiljön är trygg

Bildkonst

Konstutställning

Håll en konstutställning på olika sätt beroende på hållbarhetsutmaningens tema. Möjliga angreppssätt är till exempel

- Återvinning: endast återvunna material
- Cirkulär ekonomi: "uppfinningar" av gammalt, till exempel elektronikskrot byggt till robotar
- Matsvinn: stilleben med matsvinn
- Naturens mångfald: naturkonst i skogen

Mål	
M10	Vägleda eleven att diskutera värden som finns i konsten, omgivningen och i den visuella kulturen
M11	Handleda eleven att beakta kulturell mångfald och hållbar utveckling i sina bilder och vid val av arbetssätt

Skolans egna hållbarhetslogor

Utforma skolans egna hållbarhetslogor i bildkonst. Ordna vid behov en omröstning för hållbarhetsutmaningens logo. Digilab har möjligheten att skapa tryck av bilder och i ett samarbete kan eleverna trycka till exempel tygkassar med sina hållbarhetslogor.

Mål	
M6	Handleda eleven att bekanta sig med olika former av visuell kommunikation och att använda olika visuella uttrycksätt för påverkan i sina bilder
M11	Handleda eleven att beakta kulturell mångfald och hållbar utveckling i sina bilder och vid val av arbetssätt

Slöjd

Reparera en produkt

Illustrera värdet av reparation i trä- och textilslöjd. Utnyttja produkter från skolan eller be eleverna ta med produkter hemifrån. Öva på olika lappnings- och reparationstekniker och att välja rätt teknik för arbetet.

Mål	
M4	Handleda eleven att bli bekant med olika termer, använda många olika material samt bearbeta material på ett ändamålsenligt sätt
M8	Uppmana eleven att börja granska olika konsumtionsvanor och produktionsätt kritiskt

Skovård

Använd en lektion till att vårda elevernas egna eller varför inte en familjemedlems skor. Be eleverna ta med sig ett par skor hemifrån för lektionen. Utnyttja PowerPoint-presentationen. Glöm inte att skovård kan vara en immateriell gåva!

Skovård, mål	
M4	Handleda eleven att bli bekant med olika termer, använda många olika material samt bearbeta material på ett ändamålsenligt sätt
M8	Uppmana eleven att börja granska olika konsumtionsvanor och produktionssätt kritiskt
Tid	Program och tillbehör
10	Introduktion och diskussion <ul style="list-style-type: none"> • Anvisningar i PP-presentationen
30	Skovård <ul style="list-style-type: none"> • Trasor och disk-/ eller tandborstar • Matsoda • Vatten och tvål • Skovax
5	Städning och avslutning

Skapa något nytt av ett gammalt plagg

Be eleverna ta med ett gammalt plagg såsom ett par byxor som har ett hål. Öva på cirkulär ekonomi i praktiken och förläng materialets användningstid genom att göra nytt av plaggen.

Mål	
M3	Handleda eleven att på egen hand eller tillsammans med andra planera och framställa en slöjdprodukt eller ett verk genom att lita på sina egna estetiska och tekniska lösningar
M8	Uppmana eleven att granska olika konsumtionsvanor och produktionssätt kritiskt

Pop-up cykelvårdsstation

Ställ upp en cykelvårdsstation på gården i samband med en temadag såsom mobilitetsveckan i september eller cykelveckan i maj. Eleverna kan ställa upp och övervaka stationer där man kan tvätta cykeln, fylla däcken och olja kedjan.

Mål	
M5	Uppmuntra eleven att arbeta långsiktigt, ansvarsfullt och beakta trygghet och säkerhet samt att lära eleven att välja och använda ändamålsenliga redskap
M8	Uppmana eleven att granska olika konsumtionsvanor och produktionssätt kritiskt

Escaperoomspel med hållbarhetstema

Använd en lektion till att spela ett escaperoomspel med hållbarhetstema. Utnyttja materiallådan i skolan.

Escaperoomet består av 6 stationer där eleverna arbetar i grupper. Varje station ger en siffra så att klassen tillsammans kan öppna hänglåsen i en låst låda. Tidsberäkning 45 minuter.

Övrigt material, årskursvis

Årskurserna 1–2

Följ med våren

Följ med våren i omgivningslära. Använd LuontoLiittos material Följ med våren.

<https://kevatseuranta.fi/tulostettava-lomake-lapsille/folj-med-varen-for-barn/>

Hej allt funkcar!

Lär er mer om energi med hjälp av Motivias material Hej allt funkcar! Utnyttja färdigt material såsom powerpoints, elevhäften och lärarguide.

Tid	Program	Material
15	Intro, slösarens hus	<ul style="list-style-type: none"> • PP • Filen "slösarens hus" utskriven för alla elever • Färgpennor
15	Läsa om energikedjor	Hej allt funkcar-elevhäften
15	Rita energikedjor	En utskriven kopia om energikedjornas användare (pdf)

Naturstig i miniatyr

Använd färdigt material och bygg en naturstig i miniatyr. Materialet baserar sig på Haltia naturskolans inlärningstips. <https://haltia.com/luontokoulu/metsaluonto-opetusvinkit/>

Tid	Program	Material
15	Introduktion i klassen och promenad i skogen	PP
30	Göra naturstig i skogen	<ul style="list-style-type: none"> • 1m snöre till alla arbetsgrupper/ -par • Legofigurer till alla arbetsgrupper / -par
45	Efterarbete i klassen: broschyr	PP

Skogsbingo

Gå ut i skogen och gör WWF:s skogsbingo. Den finskspråkiga skogsbingon finns på sidan 20. <https://wwf.fi/opettajille/opetusmateriaalit/?language=suomi&query=tutkimusretkell%C3%A4%20luonnossa>

Tid	Program	Material
15	Promenad till skogen	
20	Skogsbingo	<ul style="list-style-type: none"> • Utprintade bingolappar så att klassen kan jobba i par
10	Promenad tillbaka till skolan	

Naturbingo med bilder

Gå till skogen och spela naturbingo. Skriv ut bingolappar med bilder av föremål i skogen och gå ut och njut!

Tid	Program	Material
15	Promenad till skogen	
20	Skogsbingo	Utprintade bingolappar så att klassen kan jobba i par
10	Promenad tillbaka till skolan	

Årskurserna 3–4

Observera närmiljön

Använd en lektion för att gå ut och observera närmiljön med hjälp av en utprintad blankett. Blanketten har planerats på basis av Finlands naturcentrum Haltias naturskolas inläringstips. <https://haltia.com/luontokoulu/metsaluonto-opetusvinkit/>

Tid	Program	Material
15	Introduktion och promenad till skogen	

25	Uppgiftsblad Observera närmiljön	<ul style="list-style-type: none"> • Utprintade uppgiftsblad "Observera närmiljön" så att klassen kan jobba i par • Pennor för att fylla i pappret
5	Promenad tillbaka till skolan	

Skogens fåglar

Gå till skogen för att observera fåglar. Använd WWF:s färdiga material. Den finns på sidorna 24–25 här:

<https://wwf.fi/opettajille/opetusmateriaalit/?language=suomi&query=tutkimusretkell%C3%A4%20luonnossa>

Kartläggning: läroplanen – GreenComp

I projekten Granis Resurssmarta skolor kartlades samband mellan grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen och ramverket för internationella hållbarhetskompetenser, GreenComp. Målsättningarna i kartläggningen är för årskurserna 3–6. Syftet var att lyfta fram knytpunkter mellan de två styrdokumentens målsättningar och illustrera hållbarhetsfostrans förankring i skolvardagen.

GreenComp målsättning/ Läroämne, centrala mål	MO	FI	ENA	OMG	MA	HI	SL	RE	LÅ	BK	MU	SD	GY
Värdesätta hållbarhet	M1	M2	M2			M3, M7				M11	M6		
Stödja rättvisa			M1				M3, M7	M9					M8
Främja naturen													M3
Systemtänkande				M6		M5, M10				M7			
Kritiskt tänkande	M7			M14									
Problemformulering				M4	M3								
Framtidskompetens													
Anpassningsförmåga								M12					
Utforskande tänkande				M5	M4, M5, M13								
Politisk handlingsförmåga													
Kollektivt handlande				M3									
Individuell initiativförmåga				M9			M9	M10		M6		M8	